

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO, OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 6 * Maribor, sreda, dne 19. januarja 1938 * Leto XIII

Solidarnost je — sveta naša dolžnost!

Delavsko gibanje je imelo v svojem razvoju svetle in mračne dobe. Morda je bilo več mračnih kakor svetlih. Ni pa treba biti pesimist, čeprav se zdi, da je razvoj zlasti v povojni dobi v nekakšnem zastoju. Popustil je tudi polet, ki je vodil gibanje prej od uspeha do uspeha. Maršikoga se je lotil strah ali pa nestrpnost. Mnogi so izgubili navdušenje. O vseh teh stvareh je marsikateri proletarec razmišljal cele ure ali celo dneve.

Kakšni so vzroki takemu razvoju? Slišali smo jako mnogo razburjenih pojasnjevanj. Težka leta krize so izzvale neverjeten pritisk politične, gospodarske in socialne reakcije. Tudi duhovno razpoloženje je izpremenjeno itd. Ni dvoma, da so vsi ti pojavi imeli vpliv na delavsko gibanje in na njegovo moralno stanje. Toda ti razlogi ne morejo popolnoma pojasniti vzrokov zastoja. Vzroki so globlji. Te je treba iskati v tem, da je gibanje postalo v svojem jedru preveč materijalistično. Njega pomen glede materijalnega izboljšanja se precenjuje, toda njega idealni cilji se čisto zanemarijajo. Tako gibanje more rasti in napredovati le, dokler bo imelo materijalne uspehe, ali še hujši zastoj nastopi, ko zunanje okoliščine ne bodo dopuščale več večjih uspehov. **Gibanje se lahko ubrani vseh neprijateljskih napadov samo tedaj, če je predvsem njega duhovna vsebina dovolj močna in globoka, če mu njega pristaši ostanejo zvesti in tudi tedaj, kadar se od njih zahteva žrtve.**

Na srečo, duhovna vsebina delavskega gibanja ni tako siromašna, da ne bi mogla nuditi nič drugega več kakor materijalno izboljšanje življenjskega položaja. Velika ideja medsebojne pomoči, skupnega boja za ureditev družbe in gospodarstva, kar bi narodu omogočilo dvig do višje kulturne stopnje, je krepka, da lahko da gibanju notranjo vsebino, ki jo potrebuje, da ostane tudi ob težkih časih močan jez proti reakcijam in neprijateljem sploh. Morda se privlačna sila te ideje večkrat podcenjuje, morda se preveč naglašja dobrobit posameznikov in premalo dobrobit celote. Moramo ponovno apelirati na srce naših delavcev, ki naj se zavedajo, da morajo izvršiti višje naloge kakor samo boj za svoj ožji ali osebni napredek. Zbuditi moramo v delavstvu zopet zavest, da se more od drugih zahtevati solidarnost samo takrat, če se mi sami žrtvujemo za solidarnost in da smemo zase zahtevati boljše življenje samo takrat, če ga pridobimo tudi za druge.

Naše mišljenje in delovanje mora biti **trežeto z medsebojno solidarnostjo.**

Solidarnost, to je naša dolžnost!

Negovanje solidarnosti daje oporo skupnemu boju, ustvarja podlago zaupanju, ki je neobhodno potrebno, če se hoče veliko gibanje utrditi ob težkih dobah. Solidarnost odстранjuje ljubosumnje med različnimi skupinami delavstva in delovnega ljudstva, ki prepogosto zastruplja in otežuje skupno delovanje.

Solidarnost je naša dolžnost! Ta more biti samo medsebojna. Zato naj

Kriza francoske vlade — delo kapitalistov

Boj proti vladi ljudske fronte

Francoski kapitalizem je umetno pritisnil na vrednost franka, da omaja položaj vlade ljudske fronte, ker mu niso bile všeč socialno-politične reforme in oviranje izkoriščanja konzumentov. Socialisti so zahtevali, da se uvede stroga kontrola nad devizami (denarjem). Finančni minister Bonnet in njegovi somišljeniki, radikalni socialisti, pa predloga niso vpoštevali. To je bil sicer direkten, toda bolj postranski razlog za demisijo vlade, ki je pravzaprav

boj med desničarji in levicami

ter je zlasti finančni minister Bonnet, predstavnik desničarske smeri, dasi radikal.

Zanimivo je tudi to, da se je predsednik republike Lebrun posvetoval o kombinacijah za novo vlado z radikalnimi socialisti (Chautempsom, Herriotom, Daladierom) in šele nazadnje z Leonom Blumom, dasi je socialistična stranka najmočnejša stranka ljudske fronte.

Bonnetov poskus

Lebrun je končno poveril mandat za sestavo nove vlade, ker so drugi politiki odklanjali, na predlog ministra Sarrauta, dosedanjemu ministru financ Georgesu Bonnetu, ki je nasprotnik sodelovanja s komunisti.

Radikali zahtevajo, da morajo finančna in gospodarska vprašanja biti glavni program bodoče vlade, to je obrambne vlade francoske valute. Drugi problemi pa morajo začasno ostati izven razprave.

Kako socialisti presojujejo položaj

Socialisti so imeli zaradi tega v soboto sejo. Na tej seji so zahtevali zase predsedstvo vlade, ker so najmočnejša parlamentarne skupina, vztrajajo na vladi ljudske fronte in se čudijo, da predstavniki republike prezirajo najmočnejšo stranko v zbornici.

Prepuštili vlado v tem trenutku bolj ali manj desničarskim strankam, bi pomenilo reakcijo. Socialisti zaradi tega izjavljajo, da so opravičeni sodelovati v vladi in če bi tudi ljudska fronta bila izpremenjena ali izgrana, vendar ne bodo opustili sodelovanja s komunisti. Komunisti pa zahtevajo socialistično-komunistično vlado in najstrožjo kontrolo nad

deviznim prometom kot prvo in glavno nalogo nove vlade.

Blum vrača mandat

Bonnet ni uspel. Socialistični poslanski klub je izjavil, da ne bi mogel podpirati njegove vlade, niti se obvezati, da bi se v gotovih vprašanjih vzdržal glasovanja. Socialistični klub je obenem izjavil, da vztraja brezpogojno na ohranitvi ljudske fronte. Tudi glavni tajnik delavske zveze s. Jauhaux je izjavil novinarjem v imenu zveze, da se mora dogovor med levičarskimi strankami ohraniti, ker je edina garancija za izpolnitev želja vsega prebivalstva.

Komunisti so objavili podporo Blumovi vladi. Nekateri vesti trdijo, da bi komunisti eventualno vstopili v vlado ter da zahtevajo tri važna ministristva in podtajnika v zunanjem ministristvu.

Blum je priznal, da je položaj težaven. Vsekakor je pa za vlado ljudske fronte in želi pritegniti k sodelovanju tudi opozicijske parlamentarce, ki so za demokratično svobodo, ker želi le republikansko svobodo, socialni napredek in varnost doma in na zunaj.

Toda tudi Blum ni mogel sestaviti vlade, nakar je bil poverjen

zopet Chautemps.

Chautemps je izjavil, da hoče, ako uspe, svojemu statutu socialnega mi-

ru, ki ga je predložil zbornici, priložiti tudi statut o sklenitvi političnega miru.

Ako Chautemps ne uspe, bo poklican najbrž predsednik parlamenta Herriot.

Kaj se še skriva za akcijo kapitalistov proti vladi ljudske fronte?

Izgleda, da se za napadom kapitalistov proti državi skriva še nekaj drugega kot pa razlogi socialno-politične naravi. Pospešena akcija kapitalistov proti vrednosti franka, ki je povzročila krizo druge vlade ljudske fronte je sledila neposredno razkritjem notranjega ministra s. Marxa Dormoya v zvezi s »kapucarsko organizacijo« in od nje organiziranimi provokatorskim bombnim atentatom na palačo zveze industrijcev v septembru lanskega leta, ki ga je kapitalistično časopisje skušalo naprtiti delavstvu in s tem pridobiti francosko javnost za kapitalistično-fašistične podvige. Razpad ljudske fronte naj bi sedaj omogočil, da bi se zabrisal sled v tem pravcu.

Upamo, da bo francoska demokracija odbila vse napade reakcije in da bo francosko ljudstvo uveljavilo svojo voljo, ki more biti samo v prid delovnemu ljudstvu in državi, v nasprotju z diktatorskimi državami, kjer vlada kapitalizem s fašističnimi hlapci v škodo delovnega ljudstva in države.

Dr. Stojadinović s soprogo v Nemčiji na oficijelnem obisku

Jugoslavija in odnosi z Nemčijo

Dr. Milan Stojadinović, predsednik jugoslovanske vlade in zunanji minister, je prvi predstavnik vlade, ki je oficijelno obiskal Nemčijo. V Nemčiji vedo ceniti ta obisk, zato so tudi razvili veliko prepagando po časopisju in tudi priredili ministru lep sprejem.

V nedeljo zjutraj je dr. Stojadinović prispel v Berlin ter se še dopoldne odpeljal na 60 km oddaljeno posestvo h Göringu. Pozneje je dr. Stojadinović imel sestanke tudi z zunanjim ministrom Neurathom ter drugimi politiki in gospodarstveniki.

Po zagotovilih, ki jih je dala beograjska vlada po svojih zastopnikih niso s tem tangirane prijateljske zveze v mali antanti, balkanski zvezi in z zahodnimi demokracijami.

Za demokracijo na Poljskem

Klub poljskih demokratov pri predsedniku Moscičkiju.

V Varšavi se je ustanovil demokratični klub vladnih strank. Nedavno so namreč bili v avdijenci tudi zastopniki delavskih svobodnih strokovnih organizacij in socialistične stranke ter zahtevali obnovitev svobode in demokracije. Sedaj je interveniral v tem duhu tudi demokratični klub. Tudi ta klub je zahteval volilno reformo, poudarili svoje protitotalitarno in protifašistično stališče. Na čelu delegacije je bil legionar, opozicionalni senator Krasniewski.

Poštna hranilnica je zabeležila v preteklem letu 61.4 milijona dinarjev čistega dobička. Prometa je imela vsak dan eno milijardo.

Umrlj prvi praški župan dr. Baxa je bil vpepeljen.

nihče ne čaka, da drugi prične z njo, vsak sam mora delovati v nje duhu in njegov vzgled bo imel ugoden vpliv na razrednega sodruga, dal bo s tem poleta gibanju in celoti, poleta, brez katerega se nikdar ne morejo doseči veliki cilji.

Skeptiki (dvomljivci) nam bodo rekli: »Naj se briga vsak sam zase, ker ni treba biti tako neumni, da bi za druge šel po kostanj v žrvnjico!« Ali ti ne slutijo, koliko s to svojo »modrostjo« škodujejo sami sebi. Utegne se zgoditi — in to je že vsakdo od nas doživel — da nas drugi zasmehujejo zaradi našega plemenitega in solidarnega delovanja. Ali pa sme biti to vzrok, da ne bi delali ta-

ko? Ne, to ne sme biti! To bi bilo sramotno. Zakaj prav imamo mi in ne oni drugi, pa naj mislijo kolikor hočejo, da so »modri«.

Pravica bo vedno na naši strani, če ji ostanemo zvesti

tudi tedaj, kadar bo ta zvestoba zahtevala od nas osebne žrtve.

Vera v pravico, vera v zmago dobrega, vera v človeka, nam bo dala moč v boju za naše visoke cilje. O tem moramo temeljito razmišljati in v sebi ustvariti voljo za solidarno delovanje. S tem bomo ogromno pripomogli okrepitvi in napredku našega delavskega gibanja.

(Po »R. N.«, B.)

Teruelski junaki

Nič novega na frontah

V svojih radijskih poročilih je zadrževal general Quiépo de Llano, da je bil vzrok »neuspehu« nacistov slabo vreme, sneg in mraz. Kako neutemeljena je ta trditev, naj zadostuje, ako ugotovimo, da so pod istimi neugodnimi vremenskimi prilikami izvedli republikanci zmagovito ofenzivo, ki je docela uspela in to proti sovražniku, ki je bil sam pripravljen za napad ter v dobrih pozicijah. In ne samo to: republikanci so vzdržali tudi protinapad nacistov pod nič manj težavnimi okoliščinami in na pozicijah, ki so jih šele komaj zavzeli.

V teh bojih se je pač izkazala prava vrednost republikanskih vojakov in njihovega vodstva.

57 vojakov Listerjeve divizije je zmrznilo v strelskih jarkih, ki jih niso hoteli zapustiti.

Pri Concudu so pustili republikanski vojniki, da je osem nacističnih tankov prevozilo čez strelske jarke. Šest od teh tankov, ki so na ta način zašli v dvojen ogenj je bilo ujetih s posadko vred, nacistična pehota, ki jim je sledila, je pa morala bežati pred kroglijami iz strelskih jarkov

Podpora Socialistične in strokovne internacionale republikanski Španiji

Do konca decembra 1937 je odšlo že 63 transportov živih in sanitetnega materiala v Španijo, ki sta jih poslali socialistična in strokovna internacionala.

Sedaj je na potu nov transport. Doslej je bilo poslano:

139 ton kondenziranega mleka, 30 ton šunke, 2 ambulanci in 10 ton sanitetnega materiala za mednarod-

republikancev, preko katerih so prevozili tanki.

Meščanski listi pišejo, da se je v bojih izkazala strategija generala Rojè, ki je bil svoj čas profesor taktike na toledski vojaški akademiji.

Sedaj na frontah ni večjih akcij.

no bolnico v Onteniente, 6 milijonov komadov cigaret za mednarodno brigado in civilno prebivalstvo, 80 ton sladkorja, 22 ton polenovke, šunke in konzerv, 28 in pol tone mila, 5 ton leče, 80.000 pakeotv za otroke v Barceloni, Maridu in Valenciji in 10 ton nadomestnih delov za tovarne vozove in ambulance.

Prosvetljeno delavstvo bo zgradilo stavbo socializma!

Redni občni zbor »Vzajemnosti«

kateri se je vršil preteklo nedeljo v Ljubljani je v vsakem oziru prav lepo uspel in pokazal, kako globoko je med našim delavstvom zasidrana »Vzajemnost«. Občnega zbora se je udeležilo 25 društev od 36, katerih zastopniki so z velikim zanimanjem poslušali poročila in referate ter se udeležili obširne in zanimive debate, katera se je vršila o vseh problemih, ki se tičejo naše kulturne organizacije. Zelo zanimiva in tudi najvažnejša je bila razprava o našem glasilu »Vzajemna Svoboda«, katera bo tudi v tekočem letu izhajala v nezmanjšanem obsegu s še bolj pestro in zanimivo vsebino. Naročnina za list se bo glasom sklepa občnega zbora zvišala za 50 para mesečno ali Din 6 letno in bodo to naročnino društva pošiljala naravnost na upravo »Vzajemne Svobode« v Mariboru.

Občni zbor je otvoril in vodil predsednik zveze s. dr. Jelenec, kateri je imel lep otvoritveni programatični referat o nalogah in ciljeh »Vzajemnosti«. Zlasti se je tudi spomnil »Delavske Politike«, ki je pomagala »Vzajemnosti« pri njenem delu, na kar članstvo »Vzajemnosti« ne more in ne bo pozabilo.

O delovanju zveze v preteklem letu je poročal tajnik s. Štukelj, blagajniško poročilo je podala s. Rudolf Štefka, za nadzorstvo pa s. Bricelj. Vsa poročila, kakor tudi vsi predlogi so bili soglasno sprejeti, kar je najboljši dokaz duševne in organizacijske konsolidacije, ki vlada v naši kulturni zvezi »Vzajemnost« od Črne na Koroškem pa doli do Notranjske. Vsi delegati brez iz-

jeme so pokazali zmisel za kulturno organizacijo delavstva in tudi voljo do dela za njeno razširitev.

Tudi novi odbor zveze, katerega je predložil s. Korošec v imenu verifikacijskega odbora je bil brez debate soglasno izvoljen. V tem odboru so:

Predsednik: Dr. Cel. Jelenec; **I. podpredsednik:** Petijan Josip; **II. podpredsednik:** Blaž Korošec; **tajnik:** Jože Kopač; **blagajnik:** Rudolf Štefka; **odborniki:** Jakob Kop, Ivo Gruden, Rudolf Čebular, Mina Podbevšek, Karel Kocjančič, Iv. Breznik (Trbovlje), Jakob Vehovec (Kranj), Jaka Vodopivec (Celje), Ivan Logar (Črna). — **Nadzorstvo:** Niko Bricelj, Kristina Rakovec, Ciril Štukelj, Tepla Bogo (Maribor), Kosmos J. (Hrastnik).

Na predvečer se je vršila tudi konferenca dramske podzveze in so bili izvoljeni v odbor ss.:

Isop, Mile Klopčič, Kocjančič (Dobrunje) in Leban.

Razen tega se je na predvečer konstituirala tudi **pevska podzveza**, katere odbor sestavljajo ss.:

Korošec Viktor, Tance Angela in Miklavc.

Prosvetni večer

v dvorani »Delavske zbornice«, čigar pestri program je absolviralo članstvo dobrunjske »Vzajemnosti« in godba »Zarja«, je pokazal vpoštevanja vredna stremeljenja naše kulturne organizacije »Vzajemnosti« in »Zarje«. Prireditelji so dali s svojim nastopom vzpodbuden vzgled zunanjim delegatom, ki so se že na predvečer zbrali v Ljubljani.

Doma in po svetu

Umril je dr. Alfred Šerko, profesor na vseučilišču v Ljubljani, priznan prirodoslovec in zdravnik za živčne bolezni. Bil je izreden človek, nadarjen in ukažljen. Imel je — česar večina naših pravih izobražencev ni imela — bogate starše, ki so bili tudi dovolj razumni, da ga niso priganjali k čimprejšnji dovršitvi študij ampak je lahko po mili volji sledil »uka žej«. Absolviral je medicino in filozofijo in je potem nadaljeval študije še v inozemstvu. Posvetil se je raziskovanju življenja in duševnosti v prirodi. Ker nikdar ni bil od nikogar gospodarsko odvisen, si je do konca dni ohranil tisto svobodno ponašanje, ki je tako značilno za lepa visokošolska leta. Bil je rektor in večkrat dekan medicinske fakultete, po svojem značaju pa je ostal študent — najstarejši študent ljubljanskega vseučilišča. Bil je svoboden duh. Ni verjel v zveličavnost katoliške cerkve. Iskal je vedno resnico. Kar pa je po svojem mnenju spoznal za resnico, je povsod povedal zelo glasno. Manj pa je znano, kako globoko resen je bil dr. Šerko kot zdravnik na oddelku za duševne bolezni in kako vestno, skrbno in človekoljubno je vršil to svoje zvanje. Pok. Šerko se je zanimal tudi za vsa javna vprašanja, kot svoboden duh pa je ostajal na vse strani nevezan. Pač pa je poznal marksistično teorijo, ki jo je še v zadnjih letih studiral po virih.

Psuje in zavija. »Slovenec« je zopet enkrat opsoval s. Leona Bluma. Imenuje ga »lepi Leon«. Po svoji stari navadi tudi trdi, da so vseh nesreč v Franciji krivi socialisti in ljudska fronta, ne pa kapitalisti, ki izpodkoplajo vrednost francoskega denar-

Japonci zahtevajo kapitulacijo Kitajske

Japonsko - kitajske vojne še ne bo konec

Japonski državni svet je imel tajno sejo. V objavi o tej seji pravi japonska vlada, da je bila pripravljena skleniti mir s Kitajsko ob pogoju, da prizna nje sodelovanje. Ker japonska vlada tega ni dosegla, se bo borila do končne zmage, tudi, če nastanejo med tem vojne z drugimi državami.

Tudi Kitajska odklanja japonske ponudbe za mir, ker so poniževalne in bi veljale Kitajsko ogromna ozemlja. Jako verjetno je, da bodo imeli Japonci vojne neprijetnosti še tudi z drugimi državami.

ja doma in v inozemstvu, hoteč izzvati kaos. Kar se tiče psovka na račun Bluma, ki katoliški cerkvi v Franciji še ni skrivil lasu, bi »Slovenec« priporočali, da slične psovke na lepoto njihovega telesa naslovi na može v tistih državah, ki katoliško cerkev preganjajo in slove po svoji telesni krasoti, ako si upa in sme. Glede ostalih podtikavanj na račun ljudske fronte pa se »Slovenec« ne čudimo. Saj ima korajžo, da tudi glede Španije piše tako, kot da je špansko državljansko vojno začela legalna vlada in ne Franco.

Predanketa trgovskih nameščenecv v Zagrebu, ki jo je sklicala zagrebška delavska zbornica 13. in 14. t. m. je ugotovila načela kolektivne pogodbe v stroki. Na anketi so bili zastopani nameščenici in delodajalci ter govorili o ureditvi službenih pogojev, delovnega časa in plač s kolektivno pogodbo. Končni predlogi naj se izdelajo v dvajsetih dneh, na kar se bo zopet vršila anketa. Anketa je bila samostojna neglede na ono, ki jo je sklicalo ministrstvo socialne politike v Sarajevu.

Minister dr. Miha Krek je postal glavni tajnik JRZ, kakor poroča klerikalno časopisje.

Zaradi francoske vladne krize je bila seja Društva narodov, ki je bila sklicana za 17. t. m., odgodena do 26. januarja. — Anglija in Francija nameravata na tej seji staviti pozitiven načrt glede zahtev Nemčije in glede sodelovanja drugih držav z njo. Spomenica glede Nemčije bo zasnovana na zahtevah, ki jih je navedel Hitler ob obisku lorda Halifaxa v Berlinu.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

»OGENJ«

v Mariboru. Koroščevo 8

kjer dobite tudi vsa potrebna pojasnila.

A. M. de Jong:

87

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Dobil je od šolskega vodje razpisano nagrado za hitrost v drsanju na daljavo in se je sedaj uril zelo resno in z veliko vnemo v prenoženju, s čemer se je jako rad pobahal njegov oče. Njegove drsalke niso bile za to svrhu dovolj ostro brušene, zato ga je vsak hip izpodneslo, da je telebnil na trdem ledu. Od udarca mu je bilo uho čisto modro. Nazadnje se je odločil prekiniti z nevarnimi vajami; todaj komaj je bolečina nekoliko ponehala, že je prišel znova previdno in boječe risati lične kroge s skrajnim robom svoje drsalke: to je bilo tako lepo in vrhu tega je bil vsakdo, ki je znal dobro prenožiti, deležen občudovanja. Ko je tako nekega opoldne, koncem tretjega tedna odkar je trajalo zimsko veselje na ledu, opisal večji krog in mu je med bliskovito vožnjo nenadoma zmanjkalo tal pod nogami, da je zamižal od strahu, da se bo pri padcu močno pobil, je začutil, kako ga je prestreglo par močnih rok, ga dvignilo kvišku in raskav glas, čudovito mehkozvočen, je dejal: »Hopla, Mereyntje!«

In ko je odprl oči, je videl tik pred seboj sivo blede lice Vrča, ki ga je držal s svojima rokama, da so mu noge visele v zraku.

»Vrč!« je vzkliknil z zvočnim glasom in opojna radost je prešinila njegovo otroško srce. »Ti si

zopet tu!«

»Že dva dni,« je odgovoril Vrč in ga nežno postavil zopet na led. Mereyntjeja je zbudilo v prsih: kako je le mogel pozabiti na ta dan! In kako je bilo mogoče, da ga doslej še ni videl in tudi ne slišal nikogar o tem govoriti? Goort je to takoj sam pojasnil:

»Da, toda jaz sem šele danes prišel semkaj... pridrsal sem se... naravnost iz mesta. Ti si prvi v vasi, s komur govorim.«

»Vrč!... Vrč!... se je radoval Mereyntje, ga zgrabil za roko in pritiskal ob njo svoja lica kot dobrikajoča se mačica. »Oh Vrč, kako sem vesel, da si zopet tu!... Veš Vrč, dobil sem nagrado za hitrost v drsanju... Zakaj nama nisi odpisal na najino pismo, ki sva ti ga poslala župnik in jaz?... Ali ga morda nisi dobil?«

»Da — da, dobil sem ga, Mereyntje in sem ga bil zelo vesel... toda z odgovorom ni bilo nič... nisem imel kaj pisati.«

Mereyntje ga je vprašujoče pogledal. Videl je njegov blede, sivi obraz, s katerega je v vzdušju jetnišnice izginila zdrava, rjava barva. Tudi shujšal je, kosti so mu skoro prebadale lica; njegove oči so zrle čudno, nemirno, kot da bi imel bolečine. Sočutje se je polastilo Mereyntjeja in nežno ga je vprašal:

»Ali se ti je slabo godilo v zaporu, Vrč?«

Divji lovec se je zlobno nasmehnil in z jezivim glasom odgovoril:

»Oh, o tem je bolje, da ne govoriva, Mereynt-

je. To boš nekoč mnogo bolje razumel kot sedaj... Pridi, sedaj se hočeva raje nekoliko drsati, he? No daj, poženi se!«

Vrč je prekrizal roké na hrbtu in Mereyntje se ju je oprjel s svojimi malimi krepkimi prsti. V naslednjem hipu sta že švignila po ledu... Hej!... to je bila vožnja. Tako hitro se Mereyntje še nikoli ni drsal! Vrč se je poganjal s svojimi koračkimi nogami s tako silo, da je Mereyntjeja kar nosilo po zraku za njim.

Zobe stisnjene, oči na pol zaprte, se je drsal divji lovec po reki navzdol, ne da bi bil sploh čutil lahko breme, ki ga je vlekel za seboj. Zivahne kretnje, ki jih je zahtevalo naglo drsanje, so mu godile, z naslado je vdihaval mrzli zrak v pljuča, omamljen od občutka, ki ga je vzbudila v njem zavest, da je zopet svoboden in besen se je spominjal tednov, ki jih je preživel za zidovi jetnišnice. Čutil je potrebo, da se razgiblje do one-moglosti, lahko bi bil kričal in rjovel od divjega veselja, da je bil zopet sam svoj gospodar, rjovel bi, gnan od želje po maščevanju, da so ga imeli tako dolgo zaprtega, kot žival v kletki, v smrdlivi, majhni celici, v kateri je stala kot edina njegova družica posoda z njegovim lastnim blatom. On, ki je svoj živ dan bival v prosti naravi, na polju, na morju, na svežem zraku, ki je lahko delal, kakorkoli se mu je poljubilo, ki je živel kot ptica v gozdu, kot divjačina na polju, svobodno in nevezano!

(Dolge priložnosti.)

Iz naših krajev

Celje

Čevljarji so zborovali preteklo nedeljo v Celju. Iz referatov je bilo razvidno obupno stanje propadajoče stroke. Slišali smo zahtevo po uveljavljanju socialnega zavarovanja mojstrov. V kolikor se tiče zahteve po odpravi dela čevljarje stroke po poboljševalnicah in kazenskih zavodih se mi popolnoma strinjamo s prizadevanji obrtniki. Da bi se zaprlo vse tovarne in njihove prodajalne je želja, v katere izpolnitev menda tudi obrtniki sami ne verujejo. V kolikor je bilo kritike glede učenec, smatramo, da bi bilo treba to vprašanje reševati v smislu obrtnega zakona ter s socialnega vidika. Vajenci ne bodo rešili propadajoče obrti. Ves potek zbora je bilo eno samo tarnanje, kar je razumljivo, ker se ta stroka res proletarizira.

Čudne manire, za katere želimo pojasniti. Neki cinkarniški delavec se pritožuje, da je pred nekaj dnevi šel v pisarno obratovodstva v cinkarni ter javil, da mu je umrla njegova žena. Iz neznanega vzroka pa ga je nekdo vrgel iz pisarne tako, da je padel na kamenitih tleh v veži pred pisarno in bil mahoma ves krvav ter se mu še sedaj poznajo podplube po obrazu. Ker je tak postopek vse obsodbe vreden, smo uverjeni, da bo g. ravnatelj kot objektivni in nepristranski vodja zadevo preiskal, da se ugotovi dejanski stan. Razburjanja je bilo že dovolj in siromaki upravičeno odklanjajo tak način izražanja sožalja!

Dva občna zbora strokovnih organizacij se bosta vršila v nedeljo, dne 23. t. m. v Delavski zbornici in sicer občni zbor podružnice Saveza metalških radnika Jugoslavije in občni zbor podružnice Saveza živežarskih radnika Jugoslavije. Celje. Prvi se bo vršil v dvorani Delavske zbornice, drugi pa v pisarni K. M. O. Oba ob 9. uri.

Trbovlje

Uspešen članski sestanek

Na članskem sestanku, ki se je vršil v nedeljo, dne 16. t. m. v Delavskem domu, je obširno poročal podpredsednik Bratovske skladišnice s. Mura Filip, zlasti tudi o težkočah, ki so se pokazale pri tozadevnih razpravah glede novega pravilnika Bratovske skladišnice.

S. Jurij Arh je govoril o organizaciji in mezdni gibanjih ter je markantno predložil vse dobre in slabe lastnosti delavstva, ki se pojavljajo ob takšnih prilikah. Posebno se je dotaknil vprašanja, o katerem se zelo težko razpravlja in sicer o moči organiziranega delavstva. Pri debati, ki je v nekaterih vprašanih res zadela snov, se je videlo, da delavstvo globoko pojmuje važnost svojega zavarovanja in svoje moči, le malo je izjem. Predsednik s. Pliberšek je vodil in zaključil uspeh članski sestanek.

Zahvala. Podpisana se tem potom najiskrenejše zahvaljujem vsem, ki so mi ob težki izgubi mojega moža Mihe Šmita kakorkoli stali ob strani. Posebno se zahvaljujem glavnemu delavskemu zapniku Česnovarju Vinku za njegovo vsestransko pomoč, celokupnemu delavstvu za zbirko in posmrtno podporo v znesku Din 1310 ter vodstvu cementarne za lepi venec, vsem pa za številno udeležbo pri pogrebu. Nadalje se zahvaljujem »Delavski godbi«, ki je igrala pri pogrebu in za lep pogrebni nagovor, ki ga je v izbranih besedah imel g. Česnovar, ter vsem, ki so kakorkoli izkazali mojemu umrlemu možu prijateljstvo in sožalje. Ivanka Šmit.

Ušoda Lužiških Srbov

Prški dnevnik »Narodni politika« poroča iz glavnega mesta lužiških Srbov, Budyšina:

»Lužiški Srbi z boleščjo mislijo na prejšnje srečnejše čase. Ali je sploh mogoče govoriti o lepših časih v Lužici? Da! Če se spomnimo, da so mogli Lužiški Srbi do pomladi 1933, ko je bil v Nemčiji še demokratični režim, mirno moliti lužiško v svojih cerkvah, da so mogli v šolah z otroci govoriti v materinem jeziku, da so lahko delovali v svojih društvi s prireditvami in igrami, da so imeli svojega Sokola in Lužiško matico, da so izdajali svoje časopise in revije — in če primerjamo to z današnjim stanjem, ko je bila prepovedana vsaka društvena delavnost, lužiški jezik izključen iz šol in cerkev, izdajanje časopisov in revij ustavljeno, lužiška tiskarna in knjigarna v Budyšinu zaprta, — ali more biti narodna tragedija večja in žalostnejša?»

In koliko naših slovenskih časopisov se navdušuje ravno za ta nemški fašizem! Komaj že čakajo, da bi bila meja te fašistične Nemčije ob Muri in nad Mariborom.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svoje dolžnosti!

Privatni nameščenci v Sloveniji

Privatni nameščenci v Sloveniji za izboljšanje zakona o Pokojniskem zavarovanju in za skrajšanje delovnega časa

Na inicijativno oblastno podzveze ZPNJ sta se v ta namen vršila do sedaj dva zelo lepo obiskana shoda in sicer v nedeljo 9. t. m. v

Kranju,

katerega se je udeležilo nad 100 nameščencev, po večini tekstilni mojstri. Drugi se je vršil dne 13. t. m. v dvorani »Ljudske univerze« v

Mariboru,

katerega so se udeležili samo trgovski nameščenci, ker je bil sklican dogovorno s Pomožniškim odborom samo za trgovske nameščence.

Maribor

Predavanje, ki ga priredi »Vzajemnost« se bo vršilo v sredo, dne 19. t. m. s pričetkom ob 20. uri (ob 8. uri zvečer) v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-11. Predaval bo sodni svetnik g. dr. Vladimir Traver o temi »Narod in država«. — Nadalje opozarjamo že dapes, da se bo vršilo v sredo, dne 26. t. m. predavanje pesnika Mile Klopčiča. Predaval bo o ruskem pesniku Puškinu. Obiskujte predavanja, kajti le s tem bomo dvignili izobrazbo delavstva!

Volitve obratnih zapnikov so v polnem teku. Svobodne strokovne organizacije so z dosedanjimi rezultati zadovoljne, niso pa zadovoljne s pojavi, ki spremljajo po nekaterih podjetjih tudi letošnje volitve. So podjetja, v katerih obstoja neka neodvratna mržnja proti instituciji delavskih zapnikov, ki se izraža v tem, da se kandidate svobodnih strokovnih organizacij preganja in odpušča. Ponekod izgleda, da tega rabelskega posla ne vrše lastniki podjetij, ampak podrejeni uradništvo, ki si domišlja, da je hlapec lahko hujši od gospodarja. S tem gospodi se bo treba enkrat prav pošteno pomeniti. Ustvariti bo pa treba tudi učinkovitejše zakonite sankcije proti vsem, ki mislijo, da smejo izigravati zakone.

Klopotec so valili plavi v tekstilni tovarni Rosner. O tem je obširno poročal »Večernik«, trdeč, da se je izvalilo pišče. Nesreča je hotela, da je tisti dan, ko je izšlo poročilo v »Večerniku« sam zapnik plavih predlagal ponovitev volilnega postopka, ker je uvidel, da takega načina volitev ni mogoče zagovarjati.

Sezonski zastoj v tekstilnih tovarnah. Zadnjič smo poročali, da je tovarna Doctor in drug omejila obratovanje na 4 dni v tednu. Njej je sledila tudi tovarna Thoma in omeila obrat na tri dni v tednu. Pri tej tvrdki je skrcenje obrata v januarju nov pojav. Doslej se je to običajno zgodilo vsako leto v mesecu novembru. Lansko leto pa je bila baš v novembru boljša zaposlitev. — Zaenkrat se zdi, da gre v tekstilnih tovarnah bolj za sezonski zastoj dela, kot pa za krizo, ki bo po primerjih kapitalističnega gospodarstva sledila letom dobre konjunktore. Razmišljati bo treba pravočasno o ukrepih, ker bo prizadetih na tisoče eksistenc. O tem velik del delavstva niti ne razmišlja, ne mislijo pa na to najbrž tudi ne tisti faktorji, ki so poklicani, da regulirajo gospodarstvo, odkar se čezdalej bolj uveljavlja načelo, da gospodarstvo ni več zasebna, ampak javna zadeva, ki se tiče države in njenih bitnih interesov.

Odpoved vsemu delavstvu v livarni Pengg. Livarna Pengg je preteklo soboto odpovedala vsemu delavstvu, ki ga je tamkaj zaposlenega, 60 po številu. Kakšni so razlogi za ta odpoved se ne ve. V podjetju so se zadnji čas izvršile izpremembe; izgnan je bil inž. Barbasch radi protidržavnega zadržanja in preteklo soboto je moral zapustiti Maribor tudi delovodja Medlaček, ki mu policijske oblasti niso več podaljšale bivanja. Kar se tiče poslednje imenovanega delavstvo ni imelo proti njemu pritožb, bil je eden izmed tistih inozemcev, ki so se za-

Jesenice

Obratne nesreče v jesenskih železarnah se vrstijo kakor za stavo. Ni še pozabljena nesreča na Javorniku, kjer je bil opečen in je tem opeklina nedavno tudi podlegel 27 letni družinski oče Gerdež Oto, brat našega s. Antona Gerdeja, pa se je že spet zgodila nova nesreča: delavca s. Nemca je strašno opeklo. V valjarni pločevine je po iztoku žindre mašil iztok pri peči, pa je žindra, ki je bila v koritu prišla nekako v dotik z mokroto ter je eksplodirala. Nemcu v obraz in ga oškropila po obleki tako, da je pričel goreti. Nesreča je smrtonosna in se s. Nemec nahaja v opasnem stanju. — Dne 8. t. m. je motor odrezal s. Kustrli Francu, bivšemu gl. zapniku na Dobravi, velik del noge. S. Kusterli je hotel skočiti med vožnjo na motor, pa je padel pod njega in nesreča je bila tu. Vsem ponesrečencem želimo skorajšnje okrevanje. — Pri tem pa svarimo vse delavstvo, da naj pazi na svoje zdravje, vse pomanjkljivosti v zaščitnih in varnostnih napravah pa sporoči takoj svojim zapnikom.

Na prvem je poročal s. Petelj an, na drugem pa s. Vidovič in Petelj an, ki sta pojasnila veliki pomen novelizacije zakona o pokojniskem zavarovanju, da se na ta način omogoči obvezno zavarovanje tudi za vse trgovske in ostale nameščence ter tekstilne mojstre. Na obeh shodih se je razpravljalo o potrebi skrajšanja delovnega časa in novi naredbi o odpiranju in zapiranju trgovin ter o potrebi zvišanja plač. Na obeh je bila sprejeta primerna resolucija.

Dne 22. t. m. se bo vršil enak shod v

Celju,

na katerega že danes opozarjamo celjske nameščence.

Sv. Lovrenc na Pohorju

Zmaga liste svobodne strokovne organizacije

Volitve obratnih in nameščenskih zapnikov pri tvrdki Heinrich Kieffer so se vršile v soboto, dne 15. t. m. in je delavstvo jasno povedalo komu zaupa v bodoče čuvanje svojih pravic, ali tistim, ki jim je politična gonja glavni smoter, od katerega delavstvo nima ničesar pričakovati, razen brezposelnosti, ali onim sodrugom, katerih edini cilj je napredovanje za izboljšanje delavskega položaja in čuvanje delavskih pravic po načelu: Bratje vsi enaki smo!

Volilni izid:
Volilnih upravičencev je bilo 92
Volilo jih je 69
za rdečo je glasovalo 55
za zeleno je glasovalo 14

Od 4 kandidatov so pripadli 3 listi SMRJ, zeleni pa so dobili enega z ostankom. To je v odgovor rdečih zelencem, kateri so v svojem listu napovedovali, da bodo tudi pri Kiefferu stregli rdečkarjem valetji iz rok in tudi onemu, ki je rekel, da delavstvo zahteva njih listo, ker rdečih ne bo volilo. Menda je sedaj zadovoljen tudi tisti bivši (dobro znani) graščinski lovec, ki je zadnjič hotel, da bi oblast zabranila našemu govorniku na predavanju, da ne bi smel govoriti.

Laško

Razmere v tekstilni tovarni Brečko. Neka delavka je pred kratkim vstopila v podjetje. Med delom ji je postalo slabo radi slabega zraka. Po vsem oddelku je pričela iskati odpirac ventilatorja, ki ga je poiskala zaman. Na vprašanje mojstra, kaj tako išče, je pokazala z roko kvšku, nakar ji ta odvrne, da v tej tovarni sploh ni ventilatorjev. Znano je, da je komisija že zahtevala namestitve ventilatorjev, da je podjetnik že plačal kazen, toda še do danes je ostalo vse pri starem. V tovarni se nahaja tudi delavska umivalnica, ki je pa nihče ne uporablja, ker je ne more. — Po vsem prostoru se širi gniloba in plesen. Tako hodijo delavci iz tovarne neumiti, da za njimi kar puhti umazanija. Silno slaba je tudi centralna kurjava, saj nekateri delavci dobesedno zmrzujejo. Mojstri pravijo, da je para potrebna za likanje in v apreturi. Upamo, da nam bo podjetnik vsaj v tem letu uredil te neprijetne zadeve.

Zopet redukcija dela v hrastniški steklarni

Hrastnik, 16. januarja 1938.

Po skoraj enoletnem polnem obratovanju v steklarni se bo od 17. t. m. zopet skrčil obrat tako, da bo precejšnje število pomožnega delavstva brez dela, kvalificirani steklarji pa bodo delali samo po šest do sedem šihov na 14 dni.

Mnogi si bodo mislili, da ni naročila. Temu pa ni tako, naročil je po izjavah odgovornih vodij podjetja zaodsti, toda naše podjetje je včlanjeno

v steklarskem kartelu,

kateri je sklenil, da se povišajo cene eksportnih artiklov, ker sedanje cene ne odgovarjajo. O tem ne bomo razglabljali in žal tudi ne vemo točno, ker nimamo vpogleda v to, eno pa vemo, in to je, da delavstvo vsled tega ne sme trpeti! To si naj zapomnijo vsi tisti, ki imajo količjak o tem odločati. Zato apeliramo na naše obratne zapnike, kakor tudi na našo organizacijo in tudi na vse druge sopodpisnike naše kolektivne pogodbe, da podvzamejo vse korake, da bodo delavci dobili vsled te redukcije vse šihne plačane, kakor to predvideva kolektivna pogodba.

Kaj pravi kolektivna pogodba?

Člen II. točka 1. pravi med drugim: »More se pa zaradi nezadostne zaposlenosti, po predhodnem zaslusanju obratnih zapnikov delo skrajšati ali na šest ur dnevno ali na štiri dni v tednu pri 8 urnem delu, ali na tri tedne v mesecu po osem ur dnevno.«

Ta člen torej ne velja v tem slučaju, ker je po izjavah gospodov zaodsti naročil, le v toliko lahko pride v poštev, da se skrči obrat, delavci pa kljub temu obdržijo pravico do mezde za izpadle šihne, in to tem bolj, ker se popravljajo sedaj tri peči, katere so bile že slabe, o čemer pravi kolektivna pogodba v členu 4. točka 5. d.:

»V slučaju popravila peči ali kake druge naprave, bo podjetje plačalo delavstvu 50 odst. povprečnega zaslužka kot odškodnino in to le tedaj, če se delavstvo ne do deli h kakemu drugemu delu, v takem slučaju pa 75 odst. povprečnega zaslužka.«

O tem je delavstvo razpravljalo na sestanku v sredo, dne 12. t. m. Delavstvo je naročilo zapnikom, da v tem zmislu intervirajo. Koliko uspeha bo imela ta intervencija, za enkrat ne vemo, zato smatramo za potrebno, da priberjemo:

Prvič, naročil je zaodsti in drugič, peči se popravljajo. Radi tega imamo v zmislu omenjenih členov kolektivne pogodbe pravico, da dobimo izpadle šihne izplačane in ne da bi se zopet uvedla stara praksa. Zato še enkrat apeliramo na vse gori imenovane, da poskrbijo, da ne bo prišlo do nepotrebnega razburjenja in da se ne bo kršila naša pogodba, za katero smo rabili celih 5 mesecev, dokler je bila gotova.

Sedaj pa še nekaj.
Delavstvu je v smislu uredbe o minimalnih mezdah onemogočeno, da bi stopilo v akcijo za svoje upravičene zahteve vse do-

tlej, dokler tudi oblastvo ne uporabi vseh sredstev za mirno ureditev spora, šele ako to ne uspe (in to skoraj v nobenem slučaju ne uspe v zadovoljstvo delavstva), ima delavstvo možnost, da začne akcijo. Praktično vzeto, delavstvo vsled tega posredovanja zamudi ugodno priliko, ker med tem časom podjetje vsa svoja naročila izdela in mu je potem vseeno, ako potem delavstvo štrajka ali ne. Še celo prav mu pride. Delavstvo pa se lahko pod nosom obriše. Nasprotno podjetniki nimajo nobenih predpisov, kdaj lahko zastavkajo, ampak store to, kadar se jim zdi potrebno. — Ni jim treba čakati po mesece in mesece, če lahko vstopijo v akcijo ali da bi morali imeti kakšno dovoljenje. Ne briga jih, kaj njihovi delavci napravijo, ne vprašajo se, če imajo delavci kaj jesti ali ne. — So torej popolnoma svobodni v takih akcijah, kakor kaže naš slučaj. Kartel je sklenil, da se zvišajo cene izdelkom, da ne sme nobena članica kartela niti najmanjše stvari pošiljati odjemalcem dokler tega kartel zopet ne dovoli; posledica tega je, da bo delavstvo vsled tega trpelo, to seveda kartel nič ne briga, samo da on doseže svoje namene.

Kako je to v bratski Čehoslovaški?

Ako hoče kakšen podjetnik omejiti obrat ali ga celo ustaviti za dalj časa, mora to sporočiti pristojnemu ministrstvu in navesti tudi vzroke. Ministrstvo potem vpraša še pristojno organizacijo, če ima kakšne pomisleke; v tem slučaju odredi komisijo, katera navedbe delodajalca preišče (seveda so v tej komisiji tudi zastopniki delavstva) in šele na podlagi poročil te komisije izda ministrstvo svoje dovoljenje za skrcenje obrata ali pa tudi ne.

Taka je tedaj razlika med Čehoslovaško in nami. Zakaj pa pri nas ni tako? Odgovor je lahek: Dokler bomo samo kritizirali in nič delali, dokler bomo stali ob strani in zasmehovali tiste, ki se trudijo, da bi dosegli razmere kakor jih imajo po drugih naprednih državah, ne bo drugače. Zato moramo enkrat za vselej končati s takim delom, ki nam samo škoduje in se zavedati, da spadamo vsi v eno družino. Opozarjamo moramo na prav prijazen, sodruški način onega, ki bi napravil kakšno napako, da to ni prav in skupno popravljati napake. Le tako nam bo mogoče, doseči to, po čemer stremimo. Ker tudi češkemu delavstvu niso pripomogli kapitalisti k njegovim socialnim in drugim zakonom, ono se je moralo boriti dolga leta, predno je vse to doseglo kar danes ima. Zato je skrajni čas, da se tega zavemo in da vstopimo od prvega do zadnjega v strokovno organizacijo, da si naročimo naše delavsko časopise, zlasti »Delavsko Politiko«, da obiskujemo delavska predavanja, shode in sestanke naših organizacij in tako začnemo z načrtnim in vztrajnim delom za boljšo bodočnost, za naš skupni cilj, za socializem. Delavci, sotrpini, premislite in odločite se!

Družnosti!

Najtežji udarec rudarjem in plavžarjem

pomeni novi pravilnik o bratovskih skladnicah

V novi pravilnik o bratovskih skladnicah, ki je stopil v veljavo dne 1. januarja 1938, sta vnešeni med drugimi dve važni spremembi v čl. 50 in 82, s katerima se dosedaj veljavne pravice rudarjev in plavžarjev v pogledu čuvanja pravic pridobljenih v pokojninskem in nezgodnem zavarovanju kršijo in daje tem panogam zavarovanja le še zgolj fakultativen značaj.

Kaj pravi čl. 50 pravilnika iz leta 1933? Delavec more čuvati svoje pri pokojninskem zavarovanju pridobljene pravice za slučaj prekinitve zavarovanja, ako plača letno priznalnino v znesku Din 20.

Člen 50 novega pravilnika pa pravi:

«Vsi bivši rudarji, ki so si očuvali članske pravice do 1. januarja 1930, s plačevanjem priznalnine, jih bodo lahko

čuvati z nadaljnjim plačevanjem še tekot tretjine, v posebnega ozira vrednih slučajih, zvezanih z redukcijami, tekom polovice tistega števila let, za katera se članstvo čuva»

Kaj pomeni to? Da bodo vsi tisti rudarji in plavžarji, ki že danes čuvajo svoja leta pri pokojninskem zavarovanju (in teh je v Sloveniji nad 900) jih lahko čuvali samo še tretjino tega časa. N. pr.: nekdo, ki je do 1. januarja 1930 čuval svoje pravice že 20 let, ima pravico ta leta čuvati še 7 let. Pa vzemimo nekoga, ki čuva svoje pravice šele od 1. januarja 1930., odnosno je še aktivni zavarovanec pa je ali bo iz kateregakoli vzroka moral svoje zavarovanje prekiniti, ta ima oziroma bo imel pravico čuvati svoja leta pri pokojninskem zavarovanju le polovico časa od števila varovanih let. N. pr. nekdo ima 20 let zavarovanja in ga prekine. Ta si lahko ta leta varuje še 10 let.

Ako pa sedaj prvi z eno tretjino in drugi s polovico časa od števila varovanih let ne dosežeta ponovno enoletne zaposlitve pri podjetju, ki spada pod to zavarovanje ali pa, da nista bila v tem času upokojena, bosta po preteku tega časa izgubila vse pravice do pokojnine, ki bi jima pripadala na podlagi zavarovanih let. Vzemimo praktičen primer: Neki delavec je šel k rudniku z 18. leti. V rudniku je delal in plačeval prispevke za pokojninsko zavarovanje 20 let. Pa se zgodi, da ga podjetje reducira vsled pomanjkanja naročil ali pa, da obrat sploh ustavi. Ta rudar je sedaj star 38 let, 20 letno težko delo pod zemljo ga je že zelo izčrpalo a vendar še ne dovolj, da bi kot onemogel bil zrel za upokojitve. Ta človek bo težko kje drugod dobil delo. In če ga ne bo dobil, ima pra-

vico čuvati svojih 20 zavarovanih let še 10 let. To je do 48. leta starosti. In ako tudi tedaj ni dosegel upokojitve, bo izgubil vse svoje pravice do pokojnine za vseh 20 zavarovanih let.

Kaj pravi čl. 82? Člen 82 pravilnika od leta 1933. pravi:

«Ako se nekdo ponesreči pri delu, mu pripada toliko odstotna nezgodna renta, kolikor odstotno je zmanjšana njegova delazmožnost. Vendar se renta prizna le nad 10 odst. delazmožnosti.»

Spremenjeni člen 82 v novem pravilniku določa sicer isto in dodaja:

«Ako pa delavec po ozdravljenju vsled nezgode v svoji zaposlitvi ni prikrašan na zaslužku, se mu renta ne prizna. Le v slučaju, da je na zaslužku prikrašan, se mu prizna razlika z nezgodno rento.»

Kaj znači to? Dosedaj se je postopalo tako-le: Rudar dela v akordu. Zasluži povprečno 46 Din dnevno. Zadene ga nezgoda, da mu zlomi nogo. Po dolgem bolehanju ozdravi. Sprejet je nazaj v delo. Ali za svoje prejšnje delo še dolgo ni sposoben. Podjetje ga zaposli na kakem lažjem delu na gospodski dnini, ki znaša recimo Din 38. K temu zaslužku je dosedaj prejemal še nezgodno rento za svojo nogo. Ta renta je do danes služila delavcu kot odškodnina za telesno poškodbo, deloma pa je nadomeščala delavčovo izgubo na zaslužku vsled nezgode. To je bilo pravilno.

Z zgoraj navedeno spremembo pa bodo vsi ti nezgodniki, ki so še zaposleni, izgubili to rento. In teh je v Sloveniji po statistiki iz leta 1936. nad 500, v vsej državi pa gotovo nad 2500.

Delavski pravni svetovalec

Postavitev plota (Tezno)

Vprašanje: Na moji svojega posestva nameravam postaviti visok lesen plot zaradi nedostojnega obnašanja sosedu. Ali ga smem postaviti in do kakšne višine?

Odgovor: Nameravano postavitve plota morate prijaviti občini, kjer boste dobili potrebna pojasnila. Sicer ni nikakršne ovire.

Pasji ugriz (Pilštani)

Vprašanje: Mojega nečaka je ugriznil pes. Oče fanta se je nato z lastnikom psa poravnal za določen znesek, obenem pa se je lastnik psa zavezal, da bo plačal vse stroške event. potrebnega nadaljnjega zdravljenja. Moj nečak se je moral nato po zdravniškem nasvetu dati cepiti proti steklini v Pasteurjevem zavodu v Celju. Lastnik psa pa noče povrniti teh novih stroškov.

Odgovor: Če se poravnava glasi kot navajate, je lastnik psa dolžan plačati tudi navedene nadaljne stroške in jih fantov oče lahko iztoži.

Vajeniška pogodba (Vransko)

Vprašanje: Dal sem učiti sina k trgovcu. Sklenil sem s trgovcem dogovor za 3 letno učno dobo in se je sin dejansko učil pri dotičnem trgovcu več kakor eno leto. Ko pa je moral sin v trgovsko-nadaljevalno šolo, se je izkazalo, da sploh ni prijavljen pri pristojnem trgovskem združenju. Tedaj sem sina vzel iz službe ter ga dal učiti k drugemu trgovcu; čas, prebit pri prvem, se mu kljub prošnji ni vstrel v predpisano učno dobo. Ali morem tožiti dotičnega trgovca za odškodnino?

Odgovor: Trgovca, ki ni predložil pismene učne pogodbe v 8. delu po njeni sklenitvi pri trgovskem združenju, lahko tožite v sinovem imenu za odškodnino, ki odgo-

varja vrednosti od Vašega sina opravljenega dela, vendar mora biti tožba vložena pred pretekom 3 let, odkar ste izvedeli za škodo nastalo vsled trgovčevega nepravilnega postopanja.

Dolg pri trgovcu (Trbovlje)

Vprašanje: Imam dolg pri dveh trgovcih, pri katerih sem jemal živež, pri enem l. 1929. in pri drugem l. 1930. Ali sem zavezan k plačilu?

Odgovor: Terjatve, izvirajoče iz trgovskih dobav, zastarajo v 3 letih. Če v Vašem primeru terjatve v poznejših letih nimate na ta ali oni način znova priznani, boste v morebitni travdi z uspehom ugovarjali zastaranje.

Odpust služkinje (Borovnica)

Vprašanje: Hči je bila v službi pri gostilničarju, ki jo je odpustil brez odpovedi zato, ker je našel ponoči pri njeni tovarišici, s katero sta skupaj spali, fanta, in mu moja hči, ki je spala in za prisotnost fanta ni vedela, ni mogla dati željenih pojasnil. Ali je odpust upravičen in kaj v nasprotnem primeru moja hči lahko od gospodarja zahteva?

Odgovor: Gospodar Vaše hčere ne bi smel odpustiti. Pripada ji plača v gotovini za 14 dni in poleg tega odškodnina za hrano in stanovanje, ki bi ju prejela v tem času, če bi ostala v službi.

Izvršenje obrta (Kamnik)

Vprašanje: Ali sme izvrševati obrt nekdo, ki nima predpisane pomočniške dobe, čeprav pod tujim imenom?

Odgovor: Za samostojno izvrševanje obrta morajo biti izpolnjeni vsi zakoniti predpisi in je izigravanje zakona prepovedano in kaznjivo.

Dva češka književnika. Hora in Novy, med nami

Nastop čeških književnikov, Josefa Hore in Karla Novega v mariborski Ljudski univerzi

je bil za Maribor velik kulturni dogodek, ki je z njim Ljudska univerza vsaj nekoliko popravila vtis enostranosti, ki ji je grozil ob čestih nastopih raznih nemških »kulturträgeriev«. Sijajni odmev njunega nastopa v Ljubljani je vplival tudi na mariborsko občinstvo, ki je dvorano napolnilo v napetem pričakovanju.

Inž. Kukovec je pozdravil draga gosta v imenu Ljudske univerze, minister n. r. dr. Kukovec pa v imenu Jugoslovensko-češko-slovaške lige, povdarjajoč skupne ideale in skupne težnje s severnimi brati. Naš književnik Bratko Kreft je nato s kratkim referatom predstavil osebnost in delo Josefa Hore, enega najpomembnejših še živelih pesnikov, ki se je razvijal kakor toliko drugih sodobnih socialnih pesnikov od razrednega bojevnika in revolucionarja s peresom, do zrelega in prečiščenega humanista v poeziji. V svojem referatu, ki ga je zaključil z nekaj slovenskimi stavki, je nato Josef Hora nam zlasti povdaril, da more biti pesništvo le tedaj pristno narodno, če je obenem tudi občečloveško, to je socialno. In to je današnje češkoslovaško pesništvo, ki se klanja idealom prezidenta osvoboditelja v najvišji meri. Povdarjal je stoletno povezanost in sorodstvo češkega pesništva s slovenskim, ki sta ga ustanovila z medsebojnim obiskom že Prešeren in Macha. Naš pesnik Mile Klopčič je nato recitiral v svojem finem prevodu globoko občuteno dve Horovi pesmi: »Večni krog« in »Gost«. Hora sam je pa nato recitiral v svojem dovršenem češkem prevodu »Dumo« od Župančiča, s katerim ima v svojem čustvovanju in izražanju mnogo skupnega.

Po kratkem odmoru je Bratko Kreft z jednatim referatom predstavil pisatelja Karla Novega. Sin revnega obrtnika na posestvu avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda v Konopištu, ki ga je graščinska uprava spravila ob vse njegovo revno premoženje, se je šel učiti pekove obrti in je s psom razvažal zemlje po okolici. Pestro, polno dogodkov, bede in razočaranj je bilo pozneje njegovo življenje, poskušal je z raznimi poklici in službami, kakor nekdo Gorki, pri vsem tem pa ni pozabil izpopolnjevati svoje duševnosti. Začel je pisati podlistke, eseje, kratke povestice, dokler se mu ni v osvobojeni državi krog delovanja razširil in razmahnil in se je mogel

posvetiti svobodnemu poklicu književnika. Ni čudno, če je po vsem tem ostal še nadalje borben zastopnik razreda, iz katerega je izšel in zagovornik človečanstva in demokracije, zlasti še, ker je imela na najvišjem mestu najvišjega zaščitnika, Masaryka. — Spise Novega odlikuje globok socialen čut in prizadevanje pripomoči resnici in pravici do veljave. Njegov socialni roman »Živeti hočemo«, bi bolj ko mnogo drugih zaslužil, da se čimprej prevede v slovensčino. — Njegov najnovejši roman »Atentat« se bavi z vzroki in posledicami sarajevskega atentata leta 1914., ki se konča z begom Masaryka preko avstrijske meje v inozemstvo, kjer se začena novo poglavje v zgodovini češkega naroda, ki je danes najvidnejše zariše humanitete in demokracije. Poročevalac B. Kreft je bil za svoja izvajanja nagrajen z dolgotrajnim odobravanjem.

Zatem je pisatelj Karl Novy v češkem jeziku v markantnih besedah orisal poslanstvo sodobnega pisateljstva, ki naj ne bo samo golo opisovanje dejstev in izliv sentimentalnih čustev, temveč borbena manifestacija za nepotvorjeno resnico in socialno pravičnost.

Za njim je g. Malec čital slovenski prevod »Pohoda brezposelnih« iz Novyjevega romana »Živeti hočemo«. H koncu je pisatelj Novy na češkem jeziku prečital še epilog iz svojega romana »Atentat« o Masarykovem begu. Vse recitacije in predavanja so bila deležna s strani hvaležnega občinstva, med katerim je bilo opaziti mnogo mariborskih javnih kulturnih delavcev, ki drugače redkokdaj zajdejo v ljudsko univerzo, burnega odobravanja. Ob zaključku se je g. inž. Kukovec zahvalil dragima gostoma za lep večer, ki bo še trdnje povezal oba bratska naroda.

V hotelu »Orel« se je vršil potem intimen večer v prisrčnem razpoloženju in je bilo v prazdrav gostom izgovorjenih več napičnic. Med drugim je tudi s. Petejan v imenu mariborskega delavstva izrazil gostoma zahvalo, da sta se potrudila med nas in s tem doprinesla med nami k novi utrditvi demokratične in svobodoljubne misli, ki se jo, žal, danes z vseh strani negira. Gosta ostaneta še par dni med nami, da si ogledata mariborsko okolico in navežeta novih stikov.

videva letos občinska uprava. Na 31.000 Din pa sem pozneje pogojno pristal, toda samo vsled tega, ker se je obljubilo, da bodo iz teh viškov napeljali vodovod tudi v nove delavske hiše v priključenih vasel. Iz istih razlogov sem tudi predlagal, da naj se cena vode zviša za 0,25 Din na m³, tako da bi tudi lastniki stevecv po svojih močeh prispevali k razširjenju vodovoda. Glede navedenih stevecv pa sem zastopal na občinski seji stališče, da naj občina potom brezobrestnega posojila omogoči delavcem in kmetom, da si jih bodo nabavili, ker pri sedanjih zaslužkih in pri današnji borbi za boljši kosček kruha naš mali človek ne more utreti naenkrat zanj bajno vsoto petsto dinarjev.

Če je vse to demagogija, potem sem res demagog, vi pa borci za resnico, za pravico in ljubezen! Torej...!

Kerč Franc.

Pobrezje pri Mariboru

Podružnica I. delavskega kolesarskega društva naznanja vsem članom in prijateljskim društvom, da se bo vršil dne 30. t. m. redni letni občni zbor v društvenem lokalu gostilne Kren na Pobrezju ob 8.30 uri predpoldne. Za člane udeležba obvezna!

Dramska prireditev »Vzajemnost« ponovi na splošno željo, v nedeljo, dne 23. januarja ob 19. (7.) uri v dvoranah Renčelji, Kranjčevu komedijo »Skedenj« v 4. dejanjih. Sodrugi in sodružice vabljeni! — Odbor.

Vsak naročnik gotovo želi, da bi »Delavska Politika« začela čimprej izhajati trikrat na teden. To akcijo pa najboljši ovirajo naročniki, ki se ne zavedajo, da je treba naročnino poravnati sprti vsak mesec. Ali si tudi Ti z naročnino v zaostanku?

Kranj

Demagogija

«Katoliški tisk ne sme slediti metode poročevanja, ki namenoma ne loči med resnico in neresnico, da škoduje nasprotniku. Le če je tisk v službi resnice in pravice in ljubezni...»

† Ivan Jožef, škof lavantinski.

»Gorenjec« z dne 1. januarja t. l. me je v članku z naslovom »Demagogija« proglasil med drugim tudi za demagoga, vzgojenega v delavski organizaciji. Celotno poročilo sloni in se opira samo na dejstvo, da sem jaz član vodovodnega odseka in s tega stališča tudi zelo ljubeznivo in vsem predpisom o krščanski ljubezni odgovarjajoče kritizira moje dozdevno delovanje in glasovanje v občinskem vodovodnem odseku. Kako pa »Gorenjec« in njegova družba spoštujeta hčerko božjo in zlati nauk lavantinskega škofa Ivana Jožefa, to lahko razvidi vsakdo že samo iz dejstva, da nisem bil nikdar član vodovodnega odseka kranjske občine. Mislim, da mi ni treba po tej konstataciji spuščati se v podrobnejši odgovor na ostala zavijanja tako resnicoljubnega, poznanega »Gorenjčevega« sodelavca, zato konstatiram le sledeče:

Ko sem zvedel za predlog občinske uprave glede pavšaliranja vodarine za priključene vasi, sem sklical sejo krajevnega odbora katastralne občine Klanec, na kateri smo razmotrivali vprašanja vodarine in postavili svoj predlog, katerega sem izročil predsedniku tozadevnega odseka g. ing. Mlakarju, nakar sem bil navzoč na seji, seveda samo kot poslušalec. Bistvo našega predloga je bilo v tem, da naj se pavšaliranje vodarine odmeri tako, da bomo plačali ravno toliko kot lansko leto, to je 13 odst. (Din 26.000) ne pa Din 31.000, kakor pred-

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se

SPECERLIJSKA TRGOVINA

Delavski dom t. l. 1937.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaska c. 18, se priporoča cenj občinstva za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravila dobro in po kulantnih cenah znana tvrdka JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ul. 14. Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in pousod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324